

Miljöprogrammet 2022-2025 – förslag på mål och strategier efter remissomgång 1

Inledning

Miljöprogrammet 2022-2025 föreslås delas in i tre övergripande målområden.

Hållbara transporter och resor som sammanfattar miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan och God bebyggd miljö

Hållbar bebyggelse och samhällsplanering som sammanfattar miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö, Giffri miljö. Frisk luft, Skyddande ozonskikt och Säker strålmiljö

Hållbara gröna och blå miljöer som sammanfattar miljö kvalitetsmålen Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Ett rikt växt- och djurliv, Myllrande våtmarker, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Ingen övergödning och Bara naturlig försurning.

Det finns också övergripande strategier kopplat till kommunikation, ledning och styrning som ska gälla för hela kommunorganisationen.

Läsanvisning

I detta dokument finns förslag på mål och strategier till miljöprogrammet 2022-2025. Mål- och strategiförslagen är framtagna utifrån de synpunkter som inkommit i remissomgång 1 under februari-april 2021. Förslagen utgår också från våra nationella miljömål, våra nuvarande miljömål samt andra dokument såsom översiktsplanen, grönstrukturplanen och länets klimat- och energistrategi. Under varje mål- och strategiförslag finns en kort förklarande text med syfte och bakgrund till målet.

I dokumentet finns också alla våra nuvarande miljömål samt kommentarer om hur målen eventuellt har förändrats, följer med in i nästa miljöprogram eller stryks.

Förslag på mål och strategier i miljöprogrammet 2022-2025

ÖVERGRIPANDE STRATEGIER

För kommunens strategiska miljöarbete finns ett antal övergripande strategier föreslagna.

- I kommunorganisationen ska miljö- och hållbarhetsfrågorna vara en naturlig del av vår ledning och styrning.
- Vaggeryds kommun ska bidra till att öka både den generella kunskapen om miljö- och hållbarhetsfrågor samt den specifika ämneskompetensen inom vissa miljöområden.
- Barn och unga ska involveras i kommunens miljöarbete och ha möjlighet att bidra med synpunkter kring miljöfrågor.

HÅLLBARA TRANSPORTER OCH RESOR

Vaggeryds kommun är en transportintensiv kommun med E4:an som går genom kommunen. Transporter och resor står idag för den största andelen, 45 %, av länets utsläpp av växthusgaser och för den största delen energianvändning. För att kunna minska de transportrelaterade utsläppen behöver flera åtgärder genomföras för att transporterna ska bli mer effektiva. En omställning krävs både gällande vilka fordon och drivmedel som används samt en förändring av våra resvanor. Det transporteffektiva samhället bidrar inte bara till låga växtgasutsläpp utan även till bättre luftkvalitet, minskat buller, minskad trängsel på vägarna samt förbättrad folkhälsa.

Enligt länets klimat- och energistrategi ska växtgasutsläppen från transportsektorn minska med 75 % mellan 2010 och 2030. Det är en höjning med 5 % -enheter jämfört med det nationella målet. Mellan 2010 och 2018 har utsläppen av växthusgaser från transporter minskar med 11 % i Vaggeryds kommun.

Vaggeryds kommun behöver arbeta med hållbara transporter och resor på flera sätt för att nå de regionala och nationella målen.

Strategier – transporter och resor

De föreslagna strategierna är framtagna utifrån befintliga nationella och regionala mål och dokument som finns. Strategierna är till för att hjälpa till att uppnå våra miljömål och finnas som underlag för framtida beslut.

1. Kommunen ska sträva efter att minska utsläppen av växthusgaser från transporter med 75 % mellan 2010 och 2030 i enlighet med länets klimat- och energistrategi.

Jönköpings läns nya klimat- och energistrategi 2020-2030 är antagen varvid målförslaget har uppdaterats. Målförslaget ersätter nuvarande mål om minskat energianvändning i transporterna samt minskat antal fossila mil i transporterna. Genom att mäta växthusgaser får man med både energi- och fossila mil perspektiven.

2. Kommunen ska verka för en elektrifierad järnväg gällande bansträckan Värnamo-Jönköping-Nässjö och nybyggnation av järnväg mellan Byarum och Tenhult.

Liknande formulering har tidigare enbart funnits med som åtgärd i miljöprogrammet men föreslås nu även bli en strategi.

3. Kommunen ska verka för att tankställen med förnyelsebara bränslen etableras i kommunen. Biogas, vätgas och el är prioriterade bränslen.

I det nuvarande miljöprogrammet finns uppdrag att verka för ett biogastankställe. Den föreslagna strategin breddar begreppet med förnyelsebara bränslen då vi behöver arbeta med flera olika möjligheter för att möjliggöra omställningen till ett fossilfritt samhälle.

4. Kommunen ska verka för en attraktiv kollektivtrafik i Vaggeryds kommun.

I det nuvarande miljöprogrammet finns ett mål och cykling och kollektivtrafik som kopplar till den tidigare klimat- och energistrategin (2010-2020). Den föreslagna strategin är en uppdatering av nuvarande målformulering om kollektivtrafik.

5. Kommunen ska ha trygga, säkra och lättorienterade gång- och cykelvägar som binder samman målpunkter. Särskilt fokus ska läggas på cykelvägarna till och från skola och fritidsaktiviteter.

Den föreslagna strategi stämmer överens med den riktlinje som föreslås i kommande översiktsplan. Den föreslagna strategin ersätter även tidigare mål om cykling som kopplar till den tidigare klimat- och energistrategin (2010-2020).

Delmål transporter och resor

För varje övergripande målområde finns det delmål som kopplar till strategierna. Delmålen ska vara uppföljningsbara och kunna påverkas av kommunen.

- 1. Målet är att alla nya bostadsområden har tillgång till god kollektivtrafik (400 meter till busshållplats), tillgång till bilpool/elcykelpool, tillgång till laddning av elbil och/eller anslutning med trygga och säkra cykelvägar.**

Målförslaget är nytt för kommande miljöprogram och är inspirerad av vad som står i länets klimat- och energistrategi samt kommunens arbete med att bygga ett hållbart samhälle.
- 2. Målet är det genomförs i genomsnitt 20 resor med kollektivtrafik per invånare senast år 2025.**

Målförslaget ersätter det befintliga målet om kollektivtrafik som är kopplat till den tidigare klimat- och energistrategin (2010-2020).
- 3. Kommunen ska uppmuntra och skapa förutsättningar för medarbetare att pendla och arbeta på ett hållbart sätt.**

Målförslaget är nytt för kommande miljöprogram och är inspirerad av inkomna synpunkter samt den fakta som framkom i den genomförda resvaneanalysen som visar att kommunens medarbetare står för stor del av växtgasutsläppen jämfört med de tjänsteresor vi utför.
- 4. Senast år 2025 ska kommunens fordonsflotta bestå av minst 75 % personbilar som körs på förnyelsebart bränsle eller el. Andelen lätta lastbilar som körs med förnyelsebart bränsle eller el ska uppgå till minst 20 %. För utryckningsfordon och arbetsmaskiner ska minst 5 % av fordonen/arbetsmaskinerna köras på förnyelsebara bränslen eller el.**

Målförslaget är nytt för kommande miljöprogram. I målförslaget föreslås att en uppdelning av mål för personbilar, lätta lastbilar och arbetsmaskiner/utryckningsfordon sätts då det är stora skillnader i utbudet och hur andelen ser ut i vår fordonsflotta. Andelen fossilfria personbilar uppgick 2020 till 52 % och andelen lätta lastbilar uppgick till 5,5 %. Mål om andelen miljöbilar föreslås utgå helt.
- 5. Målet är att växtgasutsläppen från de transporter och resor som sker i tjänsten ska minska med 60 % till år 2025 jämfört med 2010.**

Målförslaget är nytt i det kommande miljöprogrammet där fokus ligger på att minska växtgasutsläppen från våra fordon. Dett kan göras genom olika åtgärder, t ex att köra mindre, köra med fossilfria bränslen och använda mindre egen bil i tjänsten. I länets klimat- och energistrategi finns ett mål om att vi ska minska utsläppen av växthusgaser med 75 % mellan 2010 till 2030. Siffror för Vaggeryds kommun saknas för 2010, men finns från 2014. För 2014 finns dock enbart siffror på växtgasutsläppen kopplat till resor med bilar, statistik för resor med flyg saknas.
- 6. Målet är att minst 50 % av de upphandlade transporttjänsterna ska köras med fossilfria bränslen eller el.**

Målförslaget är nytt för kommande miljöprogram. Syftet är att minska kommunens indirekta koldioxidutsläpp i och med de tjänster vi upphandlar.

HÅLLBAR BEBYGGELSE OCH SAMHÄLLSPLANERING

Hållbar bebyggelse och samhällsplanering handlar om hur, vart och för vem vi bygger. Hållbarhetens tre dimensioner ekologisk, social och ekonomisk hållbarhets syns i det vi gör. Den bebyggda miljön ska utgå från och stödja människans behov av till exempel närhet till natur- och grönområden, estetiskt tilltalande miljöer och ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur.

Energi är en stor del där vi behöver fokusera på att bli energieffektiva och producera och använda förnyelsebar energi. Växtgasutsläppen från bostäder, kommersiella och offentliga lokaler samt jord- och skogsbrukslokaler uppgår endast till ca 1,6 % av de totala växtgasutsläppen i Vaggeryds kommun. Ser vi kommunkoncernens utsläpp så står dock våra egna fastigheter för 64 % av växtgasutsläppen.

Avfallshanteringen för samhället ska vara effektiv, enkel att använda och avfallet ska förebyggas och tas omhand. I Vaggeryds kommun behöver vi arbeta med att både förebygga avfall, minska matsvinnet, öka både återanvändning och återvinning samt öka utsorteringen av matavfall.

I kommunen ska vi ha en hälsosam och säker miljö, både för människor, djur och natur. Vi ska ha en ren luft, skyddas mot skadlig strålning och ha en giftfri miljö.

Strategier - energi

De föreslagna strategierna är framtagna utifrån befintliga nationella och regionala mål och dokument som finns. Strategierna är till för att hjälpa till att uppnå våra miljömål och finnas som underlag för framtida beslut.

- 1. Vaggeryds kommun bidrar till att Jönköpings län ska bli ett plusenergilän senast 2045.**
Den föreslagna strategin stämmer överens med den övergripande strategin i länets klimat- och energistrategi 2020-2030.
- 2. Kommunen ställer sig positiva till andra aktörer i kommunen som vill producera förnyelsebar energi såsom vindkraft eller solenergi.**
Den föreslagna strategin syftar till att signalera att kommunen vill uppmuntra andra aktörer att satsa på förnyelsebar energi.
- 3. Vaggeryds kommun prioriterar fjärrvärme som uppvärmningslösning i kommunens bebyggelseutveckling.**
Den föreslagna strategin stämmer överens med den föreslagna riktlinjen i kommande översiktsplan. Strategin ersätter även befintliga mål om fjärrvärme i nuvarande miljöprogram som kopplar till den tidigare klimat- och energistrategin (2010-2020).
- 4. Nybyggda kommunala lokaler och bostäder har installerade solpaneler.**
Den föreslagna strategin stämmer överens med den föreslagna riktlinjen i kommande översiktsplan. Den föreslagna strategin ersätter även nuvarande mål om solceller i nuvarande miljöprogram.

Delmål – energi

För varje övergripande målområde finns det delmål som kopplar till strategierna. Delmålen ska vara uppföljningsbara och kunna påverkas av kommunen.

- 1. Målet är att våra verksamheter blir mer energieffektiva och att energianvändningen per area i kommunens verksamheter samt i VSBo:s bostäder fortsätter att minska till år 2025 jämfört med år 2010.**

Det föreslagna målet ersätter nuvarande mål om energieffektivisering och minskad användning av energi då de nuvarande målen hänvisar till den tidigare klimat- och energistrategin (2010-2020). Det är osäkert vilken energieffektivisering som gjorts under 2010 till 2020, siffror håller på att räknas fram. En % -sats är därför ännu inte framtagen. I länet klimat- och energistrategi anges att energianvändningen inom bostäder ska minska med 50 % mellan 2005 till 2030. Mellan 2010 till 2020 har fastighetsenheten minskat energianvändningen per area med 12 %, VSBo har minskat med 24 % och VEAB med 43 %.

- 2. Målet är minska klimatpåverkan från våra nybyggnationer.**

Målförslaget är nytt för kommande miljöprogram och ersätter tidigare mål om miljö- och energikrav, då detta mål har upplevts som otydligt och svårt att mäta och arbeta efter. Från och med 1 januari 2022 kommer troligen en ny lagstiftning gå igenom som innebär att klimatdeklarationer ska genomföras på alla nybyggnationer.

- 3. Målet är att antalet rådgivningar från energi- och klimatrådgivarna till privatpersoner, företag, och föreningar/organisationer i Vaggeryds kommun ska öka till år 2025 jämfört med 2020.**

Målförslaget är nytt i kommande miljöprogram och är ett inspel från kommunens energi- och klimatrådgivare. Målet innebär också ett tydligare fokus på utåtriktat arbete mot våra invånare och små företag.

- 4. Målet är att kommunen ska öka den installerade förnyelsebara energieffekten av solenergi och vattenkraft på kommunens fastigheter och att den installerade effekten från solcellsanläggningar i kommunen som geografiskt område ska vara minst 4,5 MW senast 2025.**

Målförslaget ersätter tidigare mål om solenergi i kommunala fastigheter. I målförslaget tas hela kommunen som geografiskt område med vilket innefattar t ex solpaneler på hus och industrifastigheter.

- 5. Målet är att förnyelsebar energi och el används i alla våra lokaler och i VSBo:s bostadsbestånd.**

Målförslaget ersätter tidigare mål om förnyelsebar energi i kommunala fastigheter.

- 6. Målet är att det senast 2025 finns elproduktion från vindkraft i kommunen.**

Målförslaget är nytt i kommande miljöprogram. Nuvarande mål om vindkraft utgår från den tidigare klimat- och energistrategin (2010-2020). Målförslaget stärker och tydliggör kommunens intentioner med vindbruksplanen.

- 7. Målet är att fjärrvärmeleveransen är 56 600 MWh per år senast 2025.**

Målförslaget ersätter befintliga mål om fjärrvärme i nuvarande miljöprogram som kopplar till den tidigare klimat- och energistrategin (2010-2020).

Strategier – Avfall

De föreslagna strategierna är framtagna utifrån befintliga nationella och regionala mål och dokument som finns. Strategierna är till för att hjälpa till att uppnå våra miljömål och finnas som underlag för framtida beslut.

1. I Vaggeryds kommun stödjer vi övergången till en cirkulär ekonomi.

Den föreslagna strategin är ny för kommande miljöprogram och syftar på den cirkulära ekonomin där resurserna behålls i samhällets kretslopp istället för att bli avfall. I juli 2020 antog Regeringen en nationell strategi för cirkulär ekonomi.

Delmål Avfall

För varje övergripande målområde finns det delmål som kopplar till strategierna. Delmålen ska vara uppföljningsbara och kunna påverkas av kommunen.

1. Målet är att minska matsvinnet i våra verksamheter med 20 % till år 2025 jämfört med år 2018.

Målet är detsamma som nuvarande mål i miljöprogrammet då det tar tid att ändra arbetssättet som ger minskat matsvinn. Regeringen beslutade i juni 2020 om ett etappmål för att minska matsvinnet (*Livsmedelsavfallet minskar med minst 20 viktprocent per capita från 2020 till 2025*) som i princip stämmer överens med kommunens föreslagna mål.

2. Målet är att minska avfallet i våra kommunala verksamheter med fokus på plastförpackningar och kontorspapper.

Målförslaget syftar till att tydliggöra och konkretisera kommunens arbete med att förebygga avfall. Det tidigare målet har varit svårt att arbeta mot och svårt att mäta och följa upp.

Strategier - luft och kemikalier

De föreslagna strategierna är framtagna utifrån befintliga nationella och regionala mål och dokument som finns. Strategierna är till för att hjälpa till att uppnå våra miljömål och finnas som underlag för framtida beslut.

- 1. Kommunen strävar efter att ha en god luftkvalité så att människor hälsa och miljön inte skadas samt att minska påverkan från kemiska ämnen på människors hälsa och miljön.**

Den föreslagna strategin är ny i kommande miljöprogram.

Delmål för luft och kemikalier

För varje övergripande målområde finns det delmål som kopplar till strategierna. Delmålen ska vara uppföljningsbara och kunna påverkas av kommunen.

- 1. Målet är att halten bensen, PM10 och NO₂ inte överstiger miljökvalitetsmålets preciseringar för luftkvalitén.**

Målförslaget är ett tydliggörande av nuvarande mål kring luftkvalité.

- 2. Målet är att årligen öka andelen ekologisk mat i kostorganisationens livsmedelsbudget med sikte mot 60 % ekologisk mat 2030.**

Målförslaget är ändrat jämfört med nuvarande mål kring ekologisk mat. Då det finns oenigheter om hur målet om ekologisk mat ska formuleras följer en längre bakgrundstext till detta mål. Nuvarande mål för maten i kommunens kostorganisation fokuserar på närproducerat, ekologiskt och säsongsbetonat.

Närproducerat och säsongsbetonat föreslås formuleras i en strategi, se strategiförslag 3 under natur.

Sedan 2018 har ett helhetsgrepp kring hållbara måltider arbetas fram i Vaggeryds kommun. Jämfört med tidigare då fokus i stort sett endast låg på inköp av ekologisk mat innebär hållbara måltider att flera perspektiv vägs in såsom ekologisk, närproducerad och säsongsbetonad mat, mat tillagad från grunden i tillagningskök, matsedlar som erbjuder variation, mångfald och tradition samt fler gröna måltider. Olika livsmedel köpts in med olika hållbarhetsperspektiv. Till exempel är allt nötkött ekologiskt och närproducerat, mjölk och ägg är ekologiska produkter medan fisken är MSC-märkt och kycklingen är svensk. Blodpudding, korv och leverpastej handlas lokalt från Vaggeryds chark och alla färska grönsaker köps in från Hammargården utanför Värnamo. Kostorganisationen inom socialförvaltningen och barn- och utbildningsförvaltningen arbetar mot att nå det nationella målet om 60 % ekologisk mat 2030. Kostorganisationen bedömer dock att det är svårt att sätta ett procentmål varje år utan föreslår att andelen ska öka, jämfört med tidigare skrivning då målet är att vi ska sträva efter att den ekologiska andelen ska öka.

- 3. Målet är att senast 2025 ska en substitutionsbedömning av alla farliga kemiska produkter i våra verksamheter ha genomförts och de farligaste kemikalierna har bytts ut.**

Målförslaget är nytt i kommande miljöprogram och syftar till att tydliggöra det arbete som behöver utföras inom kemikalieområdet.

- 4. Målet är att alla skolor har minskat barnens exponering av kemiska ämnen enligt konceptet kemikalieklok förskola/skola senast 2025.**

Målförslaget är nytt i kommande miljöprogram och syftar till att tydliggöra det arbete som behöver utföras inom kemikalieområdet kopplat till barn och unga.

- 5. Målet är att det finns skugga vid alla förskolegårdar, skolgårdar, kommunala äldreboenden, kommunala bostadsområden och offentliga platser senast år 2025.**

Målförslaget är ett förtydligande av nuvarande mål om skugga till att gälla fler platser.

- 6. Målet är att ha utfört informationsinsatser eller utbildningar om ozonskiktet och hur vi människor påverkar ozonskiktet.**

Målförslaget är nytt i kommande miljöprogram och ett inspel från remissförfarandet.

7. Målet är att ställa sociala och miljömässiga hållbarhetskrav med fokus på utsläpp av växthusgaser och kemikalier.

Målförslaget är en utökning av tidigare mål om krav vid upphandling.

Strategier – klimatanpassning

De föreslagna strategierna är framtagna utifrån befintliga nationella och regionala mål och dokument som finns. Strategierna är till för att hjälpa till att uppnå våra miljömål och finnas som underlag för framtida beslut.

1. I Vaggeryds kommun tar vi hänsyn till och planerar våra samhällen utifrån risken för skyfall, torra, värmebölja och erosion.

Strategiförslaget är nytt i kommande miljöprogram och rör området klimatanpassning som tidigare inte ingått i miljöprogrammet.

HÅLLBARA GRÖNA OCH BLÅ MILJÖER

De gröna miljöer är vår natur i form av skogar, odlingslandskapet, våtmarker och det växt- och djurliv som finns i kommunen. De blå miljöerna avser våra sjöar, vattendrag och grundvatten samt de två stora miljöproblemen i form av övergödning och försurning. Många av de områden som tas upp här finns också omnämnda i grönstrukturplanen.

Strategier – vatten

De föreslagna strategierna är framtagna utifrån befintliga nationella och regionala mål och dokument som finns. Strategierna är till för att hjälpa till att uppnå våra miljömål och finnas som underlag för framtida beslut.

- 1. På sikt ska den vattenkemiska och biologiska statusen i våra sjöar och vattendrag ha förbättrats så att de har god ekologisk och kemisk status samt inte är påverkade av försurningen.**
Den föreslagna strategin är ny i kommande miljöprogram och syftar till att samla fler av tidigare vattenmål.
- 2. Halterna av övergödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa eller förutsättningar för biologisk mångfald.**
Den föreslagna strategin är ny i kommande miljöprogram och syftar till att samla fler av tidigare vattenmål.
- 3. Kommunen strävar efter att stärka den blå infrastrukturen i våra vattendrag och att de ska innehålla en hög biologisk mångfald.**
Den föreslagna strategin är ny i kommande miljöprogram och syftar till att samla fler av tidigare vattenmål.
- 4. Vi ska sträva efter att våra grundvattenförekomster har en god grundvattenstatus i enlighet med vattendirektivet och att vi en långsiktig och säker dricksvattenförsörjning i kommunen både för nuvarande och framtida generationer.**
Den föreslagna strategin är ny i kommande miljöprogram och syftar till att samla fler av tidigare vattenmål.

Delmål för vatten

För varje övergripande målområde finns det delmål som kopplar till strategierna. Delmålen ska vara uppföljningsbara och kunna påverkas av kommunen.

- 1. pH-målet för målsjöar och målvattendrag bör inte underskridas någon gång under året.**
Det föreslagna målet är en ändring jämfört med nuvarande mål så att det bättre stämmer överens med länet mål om kalkning. Målet är avstämt med länsstyrelsens kalkningshandläggare.
- 2. Målet är att tillsyn ska prioriteras på små avlopp och jordbruksverksamhet med syfte att minska utsläpp av näringsämnen samt på förorenade områden och miljöfarliga verksamheter.**
Målförslaget är nytt i kommande miljöprogram och ersätter tidigare mål om att inventera enskilda avlopp. Målförslaget stämmer överens med åtgärden från Vattenmyndigheten kring vilka områden som tillsyn ska prioriteras.
- 3. Målet är att det senast 2025 finns en kommunövergripande VA-plan som innehåller utbyggnadsplan, dagvattenstrategi, ledningsförnyelse/underhåll, vattenförsörjningsplan och saneringsplan. (JA/NEJ)**
Tidigare en åtgärd som nu föreslås lyftas upp till ett mål.
- 4. Målet är att stärka den biologiska mångfalden, blå infrastrukturen och motverka etableringen av vattenlevande invasiva arter.**
Målet kvarstår från nuvarande miljöprogram med tillägget om invasiva arter.
- 5. Målet är att de allmänna vattentäkterna i kommunen ska ha vattenskyddsområden samt tillstånd till vattenuttag senast 2024.**
Målförslaget kvarstår från nuvarande miljöprogram med tillägget om årtalet.
- 6. Målet är att tillsyn ska prioriteras över vattenskyddsområdena i kommunen för att säkerställa att ett långsiktigt skydd för den nuvarande och framtida dricksvattenförsörjningen.**
Målförslaget stämmer överens med åtgärden från Vattenmyndigheten kring vilka områden som tillsyn ska prioriteras.

Strategier – natur

De föreslagna strategierna är framtagna utifrån befintliga nationella och regionala mål och dokument som finns. Strategierna är till för att hjälpa till att uppnå våra miljömål och finnas som underlag för framtida beslut.

- 1. Utpökade gröna stråk för lövskogen, gräsmarkerna, våtmarkerna samt vatten prioriteras i samhällsplaneringen för att öka landskapets förmåga att leverera ekosystemtjänster. Värdefulla våtmarkerna (klass 1 och 2) bör undantas från exploatering.**

Den första delen av strategiförslaget stämmer överens med föreslagen riktlinje i kommande översiktsplan (tagen från grönstrukturplanen). Den sista delen av strategiförslaget är en omskrivning och tydliggörande av nuvarande mål i miljöprogrammet.
- 2. I utformningen av utemiljöer vid skolgårdar, kommunala bostäder, äldreboenden, gruppboenden, daglig aktivitet samt offentliga platser tas stor hänsyn till grön infrastruktur och ekosystemtjänster.**

Strategiförslaget är nytt i kommande miljöprogram och kommer från inspel i remiss skedet samt från grönstrukturplanen.
- 3. Kommunen ska verka för att stötta den lokala livsmedelsproduktionen i kommunen och strävar efter att servera närproducerad mat i säsong.**

Strategiförslaget är delvis nytt, kopplat till att stötta den lokala livsmedelsproduktionen, baserat på yttranden som kom in i remissen. Delen kring närproducerad mat i säsong är nuvarande mål omformulerat till en strategi.
- 4. Kommunen är restriktiv till exploatering av jordbruksmark. I varje fall av exploatering av jordbruksmark ska en värdering av jordbruksmarkens brukningsvärde, naturvärde, kulturvärde och landskapsvärden kartläggas och redovisas som grund till beslut.**

Den föreslagna strategin stämmer överens med den föreslagna riktlinjen i kommande översiktsplan.
- 5. Kommunen ska ha tätortsnära områden som är tillgängliga för alla samt verka för en attraktiv tätortsnära natur.**

Den föreslagna strategin baseras på två av de nationella friluftspolitiska målen samt är en omskrivning av kommunens nuvarande mål om tätortsnära friluftsliv.

Delmål för natur

För varje övergripande målområde finns det delmål som kopplar till strategierna. Delmålen ska vara uppföljningsbara och kunna påverkas av kommunen.

- 1. Målet är att restaurera eller återskapa en våtmark senast 2025.**
- 2. Målet är att på sikt öka andelen lövskog i kommunens tätortsnära skogar och vid samhällsviktiga verksamheter.**

Målförslaget baseras på nuvarande mål om lövskog i miljöprogrammet med tillägg för samhällsviktiga verksamheter. Det tar tid att ställa om skogen till lövskog varvid målet behöver vara långsiktigt.
- 3. Målet är att kommunen ska bedriva ett hållbart skogsbruk med fokus på uthållig virkesproduktion, miljöhänsyn och sociala intressen.**

Målformuleringen är ny men baseras på inkomna synpunkter och nuvarande mål. Formuleringen om ett hållbart skogsbruk med fokus på uthållig virkesproduktion, miljöhänsyn och sociala intressen kommer från kommunens PEFC-skogscertifiering som kommunens skogar har.
- 4. Målet är att naturpedagogiken ska utökas i kommunens förskolor och skolor.**

Målförslaget är nytt och baseras på inkomna synpunkter i remiss skedet och tidigare genomförda medborgardialoger.
- 5. Målet är att vi utformar gröna skolgårdar och gröna utemiljöer vid våra äldreboenden, gruppboendestäder, daglig verksamhet, kommunala bostadsområden samt gröna offentliga miljöer. Grönytorna ska vara generösa och välkomnande kring husen med plana gångvägar, odlingsmöjligheter, fruktträd och bärbuskar.**

Målförslaget är nytt och kommer från grönstrukturplanen samt inkomna synpunkter i remiss skedet. Den sista meningen i målförslaget stämmer överens med den föreslagna riktlinjen i kommande översiktsplan.
- 6. De kommunalt ägda betesmarkerna ska betas.**

Befintligt mål som följer med in i kommande miljöprogram.
- 7. Målet är att återplantering av träd ska utföras på kommunal mark. Särskild vikt ligger på att spara och värna om skyddsvärda träd.**

Nytt målförslag i kommande miljöprogram som har efterfrågats av flera instanser i remiss skedet. Målförslaget stärker även arbetet med grönstrukturplanens intentioner.
- 8. Målet är att vi ska stärka och gynna miljöer för vilda pollinatörer.**

Nytt målförslag i kommande miljöprogram.
- 9. Målet är att stärka den biologiska mångfalden, gröna infrastrukturen, ekosystemtjänsterna och motverka etableringen av landlevande invasiva arter.**

Målförslaget är i stort sett detsamma som i nuvarande miljöprogram med tillägg av invasiva arter.
- 10. Vi ska öka kunskapen om allemansrätten hos våra invånare.**

Målförslaget kvarstår från nuvarande miljöprogram.

Mål i nuvarande miljöprogram

Området Energi

Mål för de geografiska områden:

- **Minska energianvändningen och öka andelen hållbart resande**
 - Kommentar: Det nuvarande målet finns omformulerat i kommande miljöprogram, se förslag på delmål 1 under energi samt delmål 3 under transporter och resor.

- **Bidra till etappmålet i länets klimat- och energistrategi att energianvändningen i Jönköpings län år 2020 ska vara 30 % effektivare än år 2008 och vara högst 11 000 GWh.**
 - Kommentar: Det nuvarande målet finns omformulerat i kommande miljöprogram, se förslag på delmål 1 under energi. Det nuvarande målet kopplar till tidigare Klimat- och energistrategin (2010-2020) och behöver förnyas.

- **Bidra till etappmålet i länets klimat- och energistrategi att år 2020 har nästan alla tätorter utbyggd fjärrvärme eller närvärme med enbart förnybar energi.**
 - Kommentar: Det nuvarande målet kopplar till den gamla Klimat- och energistrategin (2010-2020) och behöver förnyas och uppdateras i enlighet med den gällande Klimat- och energistrategin för 2020-2030. Förslag på nya målformuleringar om fjärrvärme finns, se strategi 3 under energi samt mål 7 under energi.

- **Öka andelen förnybar energi som produceras och används samt att bli fossilbränslefria.**
 - Kommentar: Målet har omformulerats i kommande miljöprogram till att tydliggöra sol- och vindkraft samt fjärrvärmens. Se strategiförslag 2, 3 och 4 under energi samt målförslag 4, 6 och 7 under energi.

- **Bidra till länets klimat- och energistrategi att utsläppen av växthusgaser i Jönköpings län år 2020 ska vara 30 % lägre än 1990.**
 - Kommentar: Målet är omformulerat då det nuvarande målet kopplar till tidigare klimat- och energistrategi (2010-2020). Det föreslagna målet kopplar till den gällande Klimat- och energistrategin för 2020-2030. Se strategiförslag 1 under energi och strategiförslag 1 under transporter och resor.

- **Bidra till länets klimat- och energistrategi att år 2020 finns det solcells- och vindkraftsanläggningar som, tillsammans med el från kraftvärme, gör att Jönköpings län till minst 50 % är självförsörjande på el.**
 - Kommentar: Det nuvarande målet hänvisar till den tidigare klimat- och energistrategin (2010-2020). Målet behöver därför uppdateras, se strategiförslag 2, 3 och 4 under energi samt målförslag 4, 6 och 7 under energi.

- **Bidra till länets klimat- och energistrategi att 2020 är all energi för uppvärmning av bostäder och lokaler fossilbränslefri.**
 - Kommentrar: Det nuvarande målet kopplar till den gamla Klimat- och energistrategin (2010-2020) och behöver förnyas och uppdateras i enlighet med den gällande Klimat- och energistrategin för 2020-2030. Förslag på nya målformuleringar om fjärrvärme finns, se strategi 3 under energi samt mål 7 under energi.

Mål för kommunkoncernen:

- **Vi ska till år 2020 energieffektivisera och minska energianvändningen i byggnader med 20 %. Detta motsvarar 5 522 MWh. 2010 är basår.**
 - Kommentrar: Det nuvarande målet kopplar till den tidigare klimat- och energistrategin (2010-2020) och behöver förnyas och uppdateras. Förslag på målformulering kring energieffektivisering finns, se strategi 1 under energi samt mål 1 under energi.
- **Uppföra solceller på i princip all egen nybyggnation. Vid all nybyggnation ska en solcellskalkyl upprättas och om återbetalningstiden är max 15 år ska solceller sättas upp.**
 - Kommentrar: Ny målformulering kring solceller finns i kommande miljöprogram, se strategi 2 under energi och mål 4 under energi.
- **Vi ska ställa energi- och miljökrav vid alla egna nybyggnationer.**
 - Kommentrar: Målet föreslås att omformuleras till att vi ska minska klimatpåverkan på våra nybyggnationer i enlighet med det förslag på klimatdeklaration som kommer från 1 januari 2022. Målet om energi- och miljökrav har varit svårt att följa upp och svårt för verksamheterna att arbeta efter. Se förslag på målformulering mål 2 under energi.
- **Vi ska konvertera alla fastigheter som förvärvas till fossilbränslefri värmekälla.**
 - Kommentrar: Målet är omformulerat till att gälla att vi ska använda förnyelsebar el och energi, se målförslag 4 under energi.
- **Kommunen ska sträva efter att minimera elanvändningen för uppvärmning av fastigheter till förmån för fjärrvärme.**
 - Kommentrar: Förslag på nya målformuleringar om fjärrvärme finns, se strategi 3 under energi samt mål 7 under energi.
- **Vi ska till år 2020 ha minskat energianvändningen för transporter med 10 % räknat från 2010. Detta motsvarar 88 MWh.**
 - Kommentrar: Målet föreslås utgå och ersättas med ett mål kopplat till att mäta CO₂-utsläppen i transporter istället för energi. Se strategiförslag 1 och målförslag 5 under transporter och resor.
- **Vi ska till år 2021 öka andelen ursprungsmärkt förnybar el till 100 %.**
 - Kommentrar: Målet kring ursprungsmärkt förnybar el är uppnått men målet är omformulerad så att det gäller både el och energi, se målförslag 5 under energi.

Område Transporter och resor

Detaljerade mål för det geografiska området

- **Målet är att bidra till etappmålet i länets klimat- och energistrategi att andelen kollektivtrafik eller cykel ökat med 20 % till år 2020 räknat från år 2002.**
 - Kommentar: Det nuvarande målet hänvisar till den tidigare klimat- och energistrategin (2010-2020) och behöver uppdateras. Nya målförslag om cykling och kollektivtrafik finns, se strategi 4 och 5 samt målförslag 1, 2 och 3.
- **Målet är att kommunen ska vara drivande för att en hållbar laddinfrastruktur byggs upp i kommunen.**
 - Kommentar: Målet är formulerat som en strategi i kommande miljöprogram, se strategi 3 och mål 1 under transporter och resor.

Mål för kommunkoncernen

- **Vi ska utveckla och främja cykeltrafiken i kommunen.**
 - Kommentar: Nya förslag om cykling finns, se strategi 5 samt målförslag 1 och 3.
- **Vi ska anlägga minst en gång- och cykelvägsträcka per år.**
 - Kommentar: målet föreslås utgå från nästa miljöprogram då detta är en råga som ständigt arbetas med.
- **Vi ska till år 2020 ha minskat körsträckan med fossila bränslen med 20 % räknat från 2010. Detta motsvarar 30 600 mil.**
 - Kommentar: Målet föreslås strykas och istället ersättas av ett mål kopplat till att mäta växtgasutsläppen från våra transporter. Det stämmer bättre överens med målen i länets klimat- och energistrategi 2020-2030.
- **Vi ska till år 2020 öka andelen fordon som drivs med förnybara bränslen eller el till 50 %.**
 - Kommentar: Ny målformulering kring andelen fossilfria fordon föreslås i kommande miljöprogram där olika mål sätts för personbilar, lätta lastbilar och arbetsmaskiner/utryckningsfordon.
- **Vi ska till år 2020 öka andelen miljöbilar till 75 %.**
 - Kommentar: Målet om miljöbilar föreslås utgå i kommande miljöprogram.
- **Vi ska bygga ut laddinfrastrukturen för kommunens egna elfordon och för att kunna erbjuda kommunens anställda och besökare laddningsmöjligheter.**
 - Kommentar: målet är i stort sett uppnått och föreslås nu omformuleras som en strategi och nytt mål, se strategiförslag 3 samt målförslag 1 under transporter och resor.

Området Luft

Mål för den geografiska platsen

- **Målet är att skydda invånarna mot skadliga effekter av solexponering och annan skadlig strålning.**
 - Kommentar: Målet föreslås omformuleras och tydligare fokusera av vikten att skapa skugga miljöer, se målförslag 5 under luft och kemikalier.
- **Vi ska säkerhetsställa att kunskapen om ozonskiktet finns i vår verksamhet.**
 - Kommentar: Målet om ozonskiktet är omformulerat till kommande miljöprogram, se målförslag 6 under luft och vatten.
- **Målet är en bra luftkvalitet så att människors hälsa och miljön inte skadas.**
 - Kommentar: Det nuvarande målet kring luftkvalité är omformulerat i kommande miljöprogram, se målförslag 1 och strategiförslag 1 under luft och kemikalier.

Mål för kommunkoncernen

- **Vi ska år 2021 ha tillgång till skugga i offentliga miljöer och på skolgårdar.**
 - Kommentar: Målförslaget är ett förtydligande av nuvarande mål om skugga till att gälla fler platser, se målförslag 5 under luft och kemikalier.
- **Målet är att verka för att kommunala solarier ska avvecklas.**
 - Kommentar: Målet är uppnått och utgår.
- **Vi ska ha en systematisk och återkommande kontroll av miljökvalitetsnormerna och miljökvalitetsmålen för luft.**
 - Kommentar: Målet är omformulerat, se målförslag 1 och strategiförslag 1 under luft och kemikalier.

Området Kemikalier

Mål för den geografiska platsen

- **Målet är att begränsa påverkan på människors hälsa och miljön.**
 - Kommentar: Målet är ersätt av strategiförslag 1 under luft och kemikalier.
- **Målet är att minska förekomsten av miljögifter i barns vardag.**
 - Kommentar: målet är ersätt av målförslag 4 under luft och kemikalier.

Mål för kommunkoncernen

- **Målet är att sträva efter att andelen ekologisk mat i kostorganisationens livsmedelsbudget ska öka.**
 - Kommentar: Målet föreslås omformuleras, se målförslag 2 under luft och kemikalier.
- **Vi ska ersätta de farligaste kemikalierna med mer miljöanpassade alternativ.**
 - Kommentar: Målet föreslås utgå och ersättas av målförslag 3 under luft och kemikalier.
- **Vi ska ställa kemikaliekraV vid upphandling där så är möjligt.**
 - Kommentar: målet föreslås omformuleras så att fler aspekter vägs in i upphandlingen, se målförslag 7 under luft och kemikalier.
- **Kommunen ska sträva efter att servera närproducerad mat och servera råvaror utifrån säsong.**
 - Kommentar: Målet är omformulerat till en strategi, se strategi 3 under natur, hållbara gröna och blå miljöer.

Området Vatten

Mål för det geografiska området

- **Målet är att minimera utsläppen av övergödande ämnen.**
 - Kommentar: Målet är omformulerat och förtydligat, se målförslag 2 och 3 och strategiförslag 2.
- **Målet är att förbättra statusen så att alla sjöar och vattendrag har god vattenstatus.**
 - Kommentar: Målet är omformulerat till en tydligare strategi, se strategiförslag 1 under vatten.
- **Målet är att stärka den biologiska mångfalden och blå infrastrukturen i kommunen.**
 - Kommentar: Målet är omformulerat till en tydligare strategi, se strategiförslag 1 under vatten.
- **Målet är att förbättra vattenkemisk och biologisk status i sjöar och vattendrag så att de inte är påverkade av försurningen.**
 - Kommentar: Målet är omformulerat till en tydligare strategi, se strategiförslag 1 under vatten.
- **Målet är att förbättra statusen och skydda vattenkvaliteten, enligt vattendirektivet, så att alla grundvattenförekomster har god vattenstatus.**
 - Kommentar: Målet kvarstår.
- **Målet är att säkerställa en långsiktig och säker dricksvattenförsörjning i kommunen.**
 - Kommentar: Målet kvarstår.

Mål för kommunkoncernen

- **Vi ska som ett genomsnitt inventera 20 enskilda avlopp per år (egeninitierade inventeringar).**
 - Kommentar: Målet är omformulerat så att det bättre stämmer överens med Vattenmyndighetens åtgärd, se målförslag 2 under vatten.
- **Utsläppen från reningsverket i Skillingaryd ska i utsläppspunkten i ledningen till våtmarken (punkt B) inte överstiga följande riktvärden: N_{tot} 15 mg/l, P_{tot} 0,8 mg/l och BOD7 10 mg/l.**
 - Kommentar: Målet föreslås utgå då det är ett myndighetskrav i gällande tillstånd. Ett nytt målförslag finns formulerat, se strategiförslag 2 under vatten.
- **Målet är att antalet försurningspåverkade sjöar och vattendrag ska minska.**
 - Kommentar: Det föreslagna målet är en ändring jämfört med nuvarande mål så att det bättre stämmer överens med länets mål om kalkning, se målförslag 1 under vatten. Målet är avstämt med länsstyrelsens kalkningshandläggare.

- **Målet är ett pH på lika med eller över 6,0 och alkalinitet på minst 0,1 mmol/liter.**
 - Kommentar: Det föreslagna målet är en ändring jämfört med nuvarande mål så att det bättre stämmer överens med länets mål om kalkning, se målförslag 1 under vatten. Målet är avstämt med länsstyrelsens kalkningshandläggare.

Detaljerade mål för kommunkoncernen

- **Vi ska verka för att alla allmänna vattentäkter ska ha vattenskyddsområden.**
 - Kommentar: Målet kvarstår.

Området Natur

Mål för den geografiska platsen

- **Målet är att öka skötseln av skogar så att den biologiska mångfalden bevaras och den biologiska produktionen skyddas samt att ibland och lämna skogen orörd.**
 - Kommentar: Målet föreslås utgå och ersättas av strategiförslag 1 under natur samt målförslag 3 och 9 under natur.
- **Målet är att bibehålla ekologisk och vattenhushållande funktion i våtmarkerna.**
 - Kommentar: Målet har omformulerats till en strategi, se strategiförslag 1 under natur.
- **Målet är att säkerställa livskraftiga bestånd och naturmiljöer samt att människor har tillgång till god natur- och kulturmiljö.**
 - Kommentar: målet förslås utgå och ersättas av strategiförslag 1, under natur.
- **Målet är att öka skötseln av odlings- och betesmark så att naturvärdena ökar.**
 - Kommentar: Målet föreslås utgå och ersättas av strategiförslag 1 och 4 samt målförslag 6, 8 och 9.

Mål för kommunkoncernen

- **Vi ska i första hand sköta våra tätortsnära kommunägda skogar med avseende på rörligt friluftsliv genom ett hyggesfritt skogsbruk.**
 - Kommentar: Målet föreslås utgå i kommande miljöprogram och istället ersättas av ett annat mål kopplat till hållbart skogsbruk, se målförslag 3 under natur.
- **Vi ska öka andelen lövskog på kommunalt ägd skogsmark.**
 - Kommentar: Målet kvarstår i stort sett till tillägget om att lövskogs ska finnas vid tätortsnära skog och vid samhällsviktiga verksamheter.
- **Vi ska inte tillåta torvtäkter för mossar med höga natur- och/eller kulturvärden (klass 1 och 2 i våtmarksinventeringen). För mossar i klass 3 och 4 ska täkt undvikas om den inverkar menligt på väsentliga motstående intressen.**
 - Kommentar: Målet föreslås utgå och har istället formulerats till en tydligare strategi, se strategiförslag 1 under natur. Ytterligare ett mål om våtmarker finns med som förslag till kommande miljöprogram, se målförslag 1 under natur.
- **Vi ska öka kunskapen om allemansrätten hos våra invånare.**
 - Kommentar: målet bedöms fortfarande vara aktuellt och kvarstår.
- **Vi ska sträva efter att de kommunalt ägda betesmarkerna sköts av betande djur.**
 - Kommentar: Målet är något omformulerat, se målförslag 6 under natur.

Grön infrastruktur

Mål för den geografiska platsen

- **Målet är att stärka och synliggöra de gröna värdena som grön infrastruktur och ekosystemtjänster i kommunen.**
 - Kommentar: Målet kvarstår i stort sett men har utökats med biologisk mångfald och invasiva arter, se målförslag 9 under natur.

- **Målet är att alla ska ha tillgång till tätortsnära friluftsområden.**
 - Kommentar: målet föreslås utgå och ersättas av strategiförslag 1, under natur.

Mål för kommunkoncernen

- **Vi ska beakta och värna alla skyddsvärda träd som finns inom kommunen i detaljplaneringen och vid byggnationer.**
 - Kommentar: Målet föreslås utgå och ersättas av målförslag 7 under natur.

- **Vi ska ha en kommunövergripande grönstrukturplan som stärker de gröna värdena i kommunen.**
 - Kommentar: Målet är uppnått och utgår från kommande miljöprogrammet.

- **Vi ska värna om våra tätortsnära kommunala marker som är värdefulla ur natur- eller friluftssynpunkt.**
 - Kommentar: Målet föreslås utgå och ersättas av strategiförslag 1, under natur.

Kommunikation och beteendeförändring samt verksamhetsutveckling

Mål för kommunkoncernen

- **Målet är att utveckla miljö- och hållbarhetsfrågorna till att vara en naturlig del av företagets och organisationers ledning och styrning.**
 - Kommentar: målet föreslås att omformuleras till en övergripande strategi för kommunens miljöarbete.
- **Vi ska arbeta för att förebygga avfallet i alla våra verksamheter och ha som mål att avfallsmängden ska minska med 10 % till år 2021 jämfört med 2017.**
 - Kommentar: målet föreslås utgå. Istället finns ett förslag på strategi om cirkulär ekonomi formulerad, se strategiförslag 1 under avfall samt målförslag 1 under avfall.
- **Vi ska minska användningen av engångsprodukter med fossilt ursprung och engångsmaterial i förnyelsebart material ska främjas.**
 - Kommentar: målet föreslås utgå och kommer att formuleras som en åtgärd.
- **Vi ska minska användningen av engångsprodukter med fossilt ursprung och engångsmaterial i förnyelsebart material ska främjas.**
 - Kommentar: målet föreslås utgå. Istället finns ett förslag på strategi om cirkulär ekonomi formulerad, se strategiförslag 1 under avfall samt målförslag 1 under avfall.
- **Vi ska minska matsvinnet i våra verksamheter med 20 % till 2025 jämfört med de mätningar som utförts under 2019.**
 - Kommentar: Målet kvarstår men årtalen ändras.
- **Vi ska nå ut med kommunens miljöarbete till allmänheten med fokus på målgruppen barn och unga.**
 - Kommentar: målet föreslås att omformuleras till en övergripande strategi för kommunens miljöarbete.
- **Vi ska utföra informationskampanjer om hållbar konsumtion och livsstil inom målgrupperna skola, föreningar och företag.**
 - Kommentar: målet föreslås att omformuleras till en övergripande strategi för kommunens miljöarbete.
- **Vi ska ta fram en digital, översiktlig och lättläst version av miljöprogrammet riktat till kommuninvånarna.**
 - Kommentar: målet är uppnått och stryks från kommande miljöprogram.

Mål för den geografiska platsen

- **Målet är att öka både den generella kunskapen om miljö- och hållbarhetsfrågor samt den specifika ämneskompetensen.**
 - Kommentar: målet föreslås att omformuleras till en övergripande strategi för kommunens miljöarbete.

- **Målet är att få till en beteendeförändring hos kommuninvånarna inom konsumtion och livsstil.**
 - Kommentar: Målet föreslås utgå och ingå i en övergripande strategi om kommunikation och information om miljöfrågor.